

УДК 656.223

**НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛОГІСТИЧНОГО
ОБСЛУГОВУВАННЯ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ЗЕРНА ЗАЛІЗНИЦЕЮ**

**DIRECTIONS OF IMPROVING THE EFFICIENCY OF THE
LOGISTICS SERVICE OF GRAIN TRANSPORTATION BY RAILWAY**

докт. екон. наук В.І.Копитко¹

¹ *Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку (м. Одеса)*

D. Sc. (Econ.) V.I. Kopytko¹

¹ *State university of intellectual technologies and communications (Odessa)*

Із введенням 24 лютого 2022 року в Україні воєнного стану АТ «Українська залізниця» як і інші стратегічні державні підприємства почали працювати в посиленому режимі, адже забезпечення продовольчої безпеки обумовлювало необхідність формування нової системи транспортного обслуговування аграрного сектора АПК. Фактично в цей період виникло питання регулювання транспортування агропродукції і посилило увагу держави, оскільки, зросла вартість перевезень всіма видами транспорту. З огляду на значне збільшення вартості логістичних послуг наприкінці квітня 2022 року у Мінагрополітики заявили, що може бути запроваджено державне регулювання цін на них, якщо перевізники не почнуть адекватно реагувати на ситуацію й не повернуться до нормальних ринкових ставок[1]. Втручання держави частково призвело до зниження цін на перевезення залізничним транспортом.

Україна утримала своє місце в ТОП-10 найбільших виробників пшениці у світі, а експорт зернових культур дає найбільшу питому вагу експортних надходжень (7,094 млрд доларів за підсумками 10 місяців). Проте, у 2023 році має відбутися докорінна реформа залізничного транспорту та технології перевезення[2]. Тому особливе значення підвищення якості транспортного обслуговування було для АТ «Укрзалізниця» є пошук нових форм взаємодії залізничного та інших видів транспорту, митних органів, перевізників та експедиторів, власників вантажів та інших учасників логістичної системи доставки вантажів. У цій зв'язку було необхідно, щоб концепція розвитку логістики на залізничному транспорті в повному обсязі погоджувалася з вимогами комплексної системи розвитку логістики всієї транспортної та інфраструктури.

Етап модернізації (стратегічні) - «Структурна модернізація та повноцінна інтеграція до ЄС» слід обов'язково розглядати можливість реалізації таких проектів з дотриманням європейського стандарту ширини колії (1435 мм). До можливих стратегічних інвестиційних проектів можна

віднести: розвиток мережі логістичних мультимодальних терміналів з функціями інтегрованих транспортно-логістичних центрів, здійснення митного обслуговування та застосуванням сучасних цифрових рішень управління логістикою (TMS, YMS, WMS); запровадження системи автоматичного переходу рухомого складу із колії однієї ширини на колію іншої ширини (з 1520 мм на 1435 мм) без зупинки поїзда[3].

Чим гучніше РФ погрожує розірвати зернову угоду і чим більш жорсткі ультиматуми висуває, тим більш привабливим для українського агроекспорту стає західний кордон України. Так, на залізничній станція «Мостиська-2» розташований термінал MOST LT. Ключова його відмінність від інших терміналів - можливість обслуговування залізничних вагонів обох стандартів — українського і європейського. Колійне господарство MOST LT складається з трьох типів колій: двох звичайних колій шириною 1520 мм, колій європейського стандарту 1435 мм і однієї суміщеної колії. При цьому перевантаження не займає багато часу. В ідеальних умовах, тобто коли на коліях терміналу одночасно знаходяться і вузькі, і широкі вагони, перевантаження одного вагона - питання 15-20 хвилин[4]. Для того, щоб логістика надавала агровиробникам транспортні послуги своєчасно у відповідності з їх запитами доцільно аналогічні термінали ввести на переході Дорнешти (Румунія), Березине–Басарабьяска(Молдова) та ін.

Виходячи із вищенаведеного можна виділити три основні напрямки підвищення ефективності логістичного обслуговування перевезень зерна залізничним транспортом, пов'язані з характером і масштабами використання логістичних технологій: підвищення конкурентоспроможності та загальне зниження витрат споживачів транспортних послуг, що розширює асортимент послуг і покращує їх якість за рахунок впровадження нових видів і форм обслуговування споживачів; відкриття нових інтегрованих транспортно-логістичних центрів, що збільшує масштаби та спектр логістичного обслуговування; впровадження інновацій в інформаційні технології, що якісно покращує інформаційне забезпечення; сприяння застосуванню сучасних цифрових рішень управління логістикою, які дозволяють оптимізувати вантажопотоки та знизити витрати всіх учасників логістичної системи.

[1] Логістична складова у ціні українського зерна «з'їдає» не лише рентабельність його виробництва, а й «відкушує» від собівартості вирощування збіжжя. URL : <https://agrotimes.ua/article/chomu-kusayetsya-logistyka>

[2] Щуклін Ю. Три кроки держави та “Укрзалізниці” назустріч аграріям, які потрібні для перемоги. URL : <https://interfax.com.ua/news/blog/882247.html>

[3] Проект Плану відновлення України. *Матеріали робочої групи «Відновлення та розбудова інфраструктури»*. Липень 2022.178с. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/restoration-and-development-ofinfrastructure.pdf> (дата звернення: 08.04.2023).

[4] Контейнерний термінал "Мостиська" має три власних локомотиви. URL: https://cfts.org.ua/news/2023/04/28/konteynerniy_terminal_mostiska_mae_tri_vlasnikh_lokomotivi_74723